

РИТОРИКА ЯК СКЛАДОВА УСПІШНОЇ КАР'ЄРИ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА

В тезах виявлено основні аспекти сучасної риторики, виявлено загальні тенденції в системі освіти та роль ораторського мистецтва в кар'єрі студента 21 століття, розглянуто сукупність міжпрофесійних та універсальних навичок, корисних для всіх видів діяльності, важливих для сучасного студента, акцентовано увагу на перевагах володіння методами жорсткої риторики в сучасному світі.

Ключові слова: soft skills, навички сучасного науковця, риторика, ораторське мистецтво, культура спілкування, вплив, методи переконання, комунікативні прийоми, освіта, лідерство, наука, війна.

«Красномовство є мистецтво керувати умами. Промови достойної людини завжди спрямовані до вищого блага», - Платон.

Риторика – це теорія ораторського мистецтва, наука і, водночас, мистецтво переконуючої комунікації, що становить фундамент професіоналізму представників багатьох гуманітарних фахів: політика, вчителя, журналіста, юриста, менеджера.

Саме сьогодні ораторське мистецтво, сучасна риторика набуває особливого значення. Риторика ґрунтується на кількох основних принципах:

- експертність;
- емпатія;
- екологічність мовлення;
- комунікативність;
- бездоганність знання мови;
- харизматичність;
- впевненість;
- почуття гумору.

Якщо розглядати риторику як теорію ораторського мистецтва, а красномовство як вміння влучно та гарно спілкуватися, то, розглядаючи предмет та зміст публічного виступу, доповідь та презентацію, образ оратора, логічну культуру оратора, мовленнєву культуру оратора, композицію та стиль виступу, слід акцентувати увагу на психологію аудиторії, взаємодію оратора та аудиторії, спілкування з аудиторією саме в аспекті творчого процесу, полемічного мистецтва оратора тощо.

Сукупність міжпрофесійних та універсальних навичок, корисних для всіх видів діяльності, важлива для сучасного студента та надає можливість:

- якісного налагодження комунікацій;
- розвитку емпатії;
- здатності вибудовувати взаємовідносини з іншими;
- поглиблювати мультикультурну компетентність;
- розвивати креативність в прийнятті рішень;
- працювати над розвитком критичного мислення;
- проявляти ініціативність та нести відповідальність.

Сьогодні пильну увагу приділяють саме професійній риториці чи професійному ораторському мистецтву, яка досліджує теорії спілкування для різних спеціальностей, розвиває професійну мовну особистість.

Проте, якою б цікавою не була доповідь, її необхідно підтримувати за допомогою ораторських прийомів, основними з яких є:

- прийом запитання – відповіді;
- полеміка, яка дає змогу залучити до процесу обговорення окремих учасників, активізувати тим самим їхній інтерес;
- прийом створення проблемної ситуації;
- прийом гіпотез, який змушує аудиторію міркувати.

Розглядаючи ораторську майстерність як мистецтво впливу на слухачів, слід пам'ятати значну, а іноді й небезпечну силу слова: «Шабля ранило тіло, а слово – душу».

Оратор впливає на людину всебічно: на її розум, почуття, орієнтацію, настрої. В ХХІ столітті прийнято вважати риторику як науку про способи та методи переконання, ефективні форми впливу на аудиторію з врахуванням її особливостей. Чим вищий рівень розвитку суспільства, тим більш важливим є вміння ораторського мистецтва.

Загалом, прийнято вважати, що саме жорстка риторика надає значних переваг, що дозволяють:

- впоратися з психологічним тиском;
- розпізнати маніпуляцію;
- нейтралізувати маніпуляцію;
- поставити на місце провокатора;
- забезпечити успішні публічні виступи.

Звісно, навички управління конфліктними ситуаціями, жорсткою аудиторією відпрацьовується роками на практиці.

Проте, ряд професій сприяють більш ефективному та оперативному їх відпрацюванню: політики, ведучі ток-шоу, перемовники спецслужб, вищі військові чини, коучі тощо.

В стресових та конфліктних ситуаціях емоції людини зашкалюють, блокують творче мислення, вона підсвідомо переходить на рефлексивний рівень протистояння тиску, маніпуляціям, тому, як правило, впадає в ступор, мовчить, або, навпаки, отримує емоційне розбаласування.

Проте, сьогодні, володіння навичками жорсткої риторики розглянуто переважною більшістю наукових підходів більш прагматично та виявлено, перш за все, наступні переваги:

- розпізнавання прихованих мотивів;
  - екологічне «продавлювання» власної позиції в разі необхідності;
  - вміння однозначно відповідати на каверзні та маніпулятивні питання;
  - навик утримування стану емоційної зони комфорту та вміння не піддаватися на пусте емоційне «фонтанування»;
  - універсальні вміння аргументації;
  - робота з запереченнями;
  - застосування сильних стратегій ведення переговорів та дебатів;
  - успішне закриття угод;
  - відстоювання власних кордонів;
  - утримання тиску та емоційного аб'юзу;
- адекватне сприйняття критики без подальшого стресового стану для себе тощо.

Так, вміння висловлювати власну думку лаконічно, влучно, однозначно, відкрито та зрозуміло пояснювати свою позицію, навчитися прояснювати, який сенс вкладає людина в свої слова, бачити приховані мотиви, а не просто вірити в слова і емоції, вміння говорити «ні», вміння не поступати позицію перед авторитетом, впевнено обґрунтувати власну позицію, вивчити аудиторію, однозначно відповідати на каверзні і маніпулятивні питання, тримати емоційну рівновагу, не зриватися на емоції, не піддаватися на провокації, підводити переговори до остаточного рішення і дії, закривати угоди, тримати психологічний тиск, не відчуваючи стрес - в сукупності забезпечує успішну взаємодію з аудиторією, досягнення

мети, результативність та ефективність комунікацій в різноманітних формах та в сукупності є передумовою впровадження сучасних тенденцій в освітній процес.

Риторика, як один з важливих Soft skills, набагато складніше освоювати, ніж hard skills, особливо в умовах воєнного стану, проте сучасні умови продукують нові виклики, а в умовах війни оперативне прийняття рішень, відповідальність за команду, миттєва реакція на виклики та ризики - передумова успіху та ефективної взаємодії.

Список використаних джерел:

1. Програми діяльності Кабінету Міністрів України на 2020–2025 рр. URL: <https://program.kmu.gov.ua/meta/vipusnikiskoli-e-samodostatnimi-tvorcimi-ta-kreativnimi-osobistostami-aki-maut-gruntovni-znanna-ta-volodiut-kompetentnostami-so-potribniu-sucasnomu-sviti>

2. Mitchell G. Essential soft skills for success in the 21st century workforce as perceived by Alabama business/marketing educators [Електроннийресурс]. URL: http://etd.auburn.edu/bitstream/handle/10415/1441/Mitchell_Geana_57.pdf (дата звернення: 20.01.2020).

3. Parsons T. Definition: Soft skills [Електронний ресурс]. URL: <https://searchcio.techtarget.com/definition/soft-skills>